

ATSINAUJINANČIOS ENERGETIKOS PLĖTRĄ SKATINANČIO TEISINIO REGULIAVIMO PROBLEMATIKA

Justinas Poderis

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Viešosios teisės katedros doktorantas
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva
Tel (+370 5) 269 07 00
El. paštas: j.poderis@glimstedt.lt

Šiame straipsnyje nagrinėjami pagrindiniai atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinančio teisinio reguliavimo probleminiai aspektai, atsižvelgiant į šio ūkio sektoriaus pagrindinius bruožus ir teismų praktiką, susijusią su atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo reglamentavimu.

In accordance with the features of the renewable energy promotion policy and case law practise, this article analyses the key general problematic aspects of the renewable energy promotion legal regulation.

Įvadas

Remiantis Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“¹ ir Nacionaline energetinės nepriklausomybės strategija² atsinaujinančios energetikos plėtra yra vienas iš valstybės strateginių prioritetų energetikos srityje.

Atsinaujinančios energetikos plėtra skatinama taikant nacionalinę paramos schemą. Viena iš pagrindinių Europos Sąjungoje naudojamų atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo priemonių yra fiksuotas elektros energijos supirkimo tarifas (angl. *feed-in tariff*), garantuojantis ūkio subjektams, kad tam tikrą nacionaliniuose teisės aktuose nustatytą laikotarpį elektros energija, pagaminta iš atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI), bus superkama už fiksuotą kainą³. Vis dėlto dėl ypač staugaus energetikos technologijų tobulėjimo, kartu lemiančio ir technologijų efektyvumo didėjimą, ir dėl technologijų įsigijimo kainų kaitos bei atsinaujinančios energetikos rinkos plėtros valstybės susiduria su būtinybe peržiūrėti atsinaujinančios energetikos ūkio sektoriaus plėtros skatinimo priemones, *inter alia*, fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo reglamentavimą, siekdamas užtikrinti viešųjų interesų ir privačių interesų pusiausvyrą. Atsinaujinančios energetikos reglamentavimo raida lemia neišvengiamus teisinius ginčus, kurių kyla tarp ūkio subjektų ir valstybės. Pavyzdžiui, 2012 metais priimti

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 61-3050.

² Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimas nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 80-4149.

³ RAGAGZITZ, M.; WINKLER, J.; KLESSMANN, C.; GEPHART, M.; RESCH, G. Recent developments of feed-in systems in the EU – A research paper for the International Feed-In Cooperation, p. 7 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. birželio 3 d.]. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/justinas/Downloads/101105_feed-in_evaluation_update-January-2012_draft_final_ISI%20(1).pdf>.

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo pakeitimai⁴ lėmė teisminių ginčų gausą dėl galimai pažeistų ūkio subjektų teisių ir žalos atlyginimo bei procedūrų inicijavimą pagal dvišales Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių sudarytas investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos sutartis⁵. Atitinkamai, dėl Ispanijos Karalystėje vykdytos atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo priemonių reformos prasidėję ginčai sprendžiami ICSID tarptautiniame investiciniame arbitraže, dėl Čekijos Respublikos vykdytos atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo priemonių reformos tarptautiniai investiciniai ginčai sprendžiami UNICITRAL tarptautiniame investiciniame arbitraže.

Ginčų dėl atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo kaitos gausa ir šių santykių svarba valstybės ekonomikos ir energetikos politikos tikslams įgyvendinti lemia poreikį analizuoti atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo kaitos problematiką.

Iš atliktų mokslinių tyrimų nagrinėjama tematika paminėtinas S. Milčiuvienės ir D. Užkurio mokslinis straipsnis apie saulės energetikos plėtros santykį su teisėtais lūkesčiais ir viešuoju interesu⁶, A. Tikniūtės ir S. Milčiuvienės straipsnis apie teisinį atsinaujinančios energetikos rinkos reguliavimą⁷, L. Svetlaitės ir A. Stasiukyno mokslinis straipsnis apie atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo elektros energetikoje skatinimo priemonių modeliavimą⁸ bei E. Matulionytės-Jarašiūnės mokslo darbai atsinaujinančios energetikos tematika⁹. Minėtuose darbuose yra orientuojamasi į lyginamąją įvairių valstybių taikomų atsinaujinančios energetikos plėtros modelių analizę, bendros ES lygmeniu atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo sistemos sukūrimo prielaidas bei Lietuvoje vykusios saulės energetikos plėtros analizę atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių principą ir viešąjį interesą. Vis dėlto minėtuose mokslo darbuose, atsižvelgiant į Lietuvoje taikomo atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo pagrindinius bruožus, nėra plačiai analizuojama atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo raidos problematika, susijusi su *lex retro non agit*, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principų įgyvendinimu bei viešųjų interesų konkurencija, o tai yra nagrinėjama šiame straipsnyje.

Šio straipsnio tikslas – atskleisti atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinančio teisinio reguliavimo raidos problematiką analizuojant Lietuvos Respublikoje taikomą atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimą fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifu. Tyrimo objektas – atsinaujinančios energetikos plėtrą fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifu skatinančio teisinio reguliavimo raidos probleminiai aspektai. Tuo tikslu atliekama atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinančio teisinio reguliavimo analizė, išskiriami pagrindiniai reguliavimo principai. Šiame straipsnyje taikomi sisteminis, loginis ir istorinis tyrimo metodai.

⁴ Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2013, nr. 12-560. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įgyvendinimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2013, nr. 12-561.

⁵ 2014 m. birželio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu nr. 537 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai suteikti įgaliojimai sprendžiant visus galimus investuotojų ginčus dėl galimai pažeistų jų teisių dėl pasikeitusio teisinio reguliavimo, reglamentuojančio saulės šviesos energijos elektrinių veiklą elektros energetikos sektoriuje.

⁶ MILČIUVIENĖ, S.; UŽKURYS, D. Saulės energetikos plėtra: teisėti lūkesčiai ir viešasis interesas. *Visuomenės saugumas ir viešojo tvarka*, 2014, t. 11, p. 116–130.

⁷ TIKNIŪTĖ, A.; MILČIUVIENĖ, S. Legal regulation of renewable energy market. *Jurisprudencija*, 2012, 19(4), p. 1495–1513.

⁸ SVETLAITĖ, L.; STASIUKYNAS, A. Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo elektros energetikoje skatinimo priemonių modeliavimas. *Viešojo politika ir administravimas*, 2014, t. 13, nr. 2, p. 258–274.

⁹ MATULIONYTĖ-JARAŠIŪNĖ, E. Atsinaujinančių energijos išteklių vystymas energetikos saugumo kontekste. *Darnaus vystymosi strategija ir praktika*, 2013, 1(6), 76-92; MATULIONYTĖ-JARAŠIŪNĖ, E. Atsinaujinančių energijos išteklių vystymas energetikos saugumo kontekste. *Darnaus vystymosi strategija ir praktika*, 2012, t. 1, nr. 6, p. 123–132.

1. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinanti paramos schema

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas¹⁰ (toliau – AIEĮ) įtvirtina atsinaujinančios energetikos skatinimo tvarką ir sąlygas. AIEĮ 3 straipsnyje yra nustatyta AEI panaudojimo plėtrą skatinanti paramos schema. Toliau pateikiami pagrindiniai AEI plėtrą skatinančios paramos schemos bruožai:

Pirma, AEI plėtros skatinimo priemonių paskirtis – tenkinti viešąjį interesą. Pagal Konstitucijos¹¹ 46 straipsnio 2 dalį, valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą. Ši Konstitucijos nuostata sudaro teisinį pagrindą valstybei taikyti diferencijuotą ūkinės veiklos reglamentavimą ir skatinti visuomenei naudingą ūkinę veiklą¹². Remiantis konstitucine doktrina, valstybė, tenkindama viešąjį interesą, gali pasirinkti įvairias visuomenei naudingų ūkinių pastangų ir iniciatyvų rėmimo formas. Viena iš jų – ūkio subjektams valstybės teikiama parama, kurios teikimo paskirtis – tenkinti viešąjį interesą. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo¹³ (toliau – EEĮ) 2 straipsnio 54 punkte numatyta, kad viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje yra veikla ar neveikimas elektros energetikos sektoriuje, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su valstybės energetiniu ir (ar) visuomenės saugumu, elektros energetikos sistemos darbo saugumu ir patikimumu, elektros energetikos sektoriaus neigiamo poveikio aplinkai mažinimu, energijos išteklių diversifikavimu ir kitais šiame įstatyme numatytais darnios elektros energetikos sektoriaus plėtros tikslais. Pagal AIEĮ 20 straipsnio 1 dalį, EEĮ 74 straipsnio 1 dalies 1 punktą, elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius yra viena iš viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (toliau – VIAP). Pagal Lietuvos Respublikos energetikos įstatymą¹⁴ VIAP – įmonių teikiamos paslaugos, siekiant įgyvendinti valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus energetikos sektoriuje ir apginti teisėtus visuomenės interesus. Tvirtinant VIAP sąrašą ir nustatant įpareigojimus teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas vadovaujamosi ekonominio pagrįstumo, mažiausių sąnaudų ir poveikio elektros energijos kainai galutiniams vartotojams kriterijais. Taigi AEI plėtros skatinimo paskirtis – tenkinti valstybės viešuosius interesus įgyvendinant valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus atsinaujinančios energetikos sektoriuje vadovaujantis ekonominio pagrįstumo, mažiausių sąnaudų ir poveikio elektros energijos kainai galutiniams vartotojams kriterijais.

Antra, Lietuvoje nustatyta paramos schema yra pagrįsta fiksuoto ir ilgalaikio skatinimo principu. Pagal AIEĮ 20 straipsnio 7 dalį nekintančios skatinimo priemonės taikomos 12 metų laikotarpiu nuo leidimo gaminti elektros energiją išdavimo dienos. Taigi AIEĮ 20 straipsnio 7 dalyje įtvirtinami pagrindiniai Lietuvoje taikomos fiksuoto elektros energijos supirkimo tvarkos, kaip AEI plėtrą skatinančios priemonės, bruožai: (i) fiksuoto supirkimo tarifo nekintamumas. AIEĮ nenumato jokių teisinių prielaidų peržiūrėti ūkio subjektui taikomo fiksuoto supirkimo tarifo jo taikymo laikotarpiu; (ii) aiškiai apibrėžtas fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo galiojimo laikotarpis. Vis dėlto fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo nekintamumas neleidžia užtikrinti atsinaujinančios energetikos plėtros dinamiško reagavimo¹⁵ bei koreliavimo su besikeičiančiomis rinkos sąlygomis. Fiksuoto tarifo nekin-

¹⁰ Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2011, nr. 62-2936.

¹¹ Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, nr. 33-1014.

¹² Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. kovo 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo 51 straipsnio (2000 m. spalio 10 d. redakcija) 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2008 m. birželio 30 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies (2003 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

¹³ Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 66-1984.

¹⁴ Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, nr. 56-2224.

¹⁵ Atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo paramos schemų dinamiškumas ir lankstumas paramos schemų analizėse išskiriamas kaip vienos iš svarbiausių paramos schemų savybių. Žr. plačiau Climate Action Network (CAN)

tamumas neleidžia valstybei reaguoti į elektros energijos kainos dėl atsinaujinančių energijos išteklių plėtros skatinimo augimą. Todėl dalies užsienio šalių praktikoje yra taikomas elektros energijos supirkimo tarifas, kurio kitimas galimas laikantis aiškiai apibrėžtų įstatyminių sąlygų¹⁶. Taip pat ir ES gairėse valstybėms narėms siūloma užtikrinti, kad taikoma skatinimo sistema būtų kuo artimesnė rinkos sąlygoms ir taikoma paramos schema būtų tik kaip priedas prie rinkos sąlygų, kuriomis siekiama, kad ūkio subjektai veiktų ir konkuruotų¹⁷.

Trečia, paramos schemos pagrindu teikiama parama AEI panaudojimo plėtrai tiesiogiai koreliuoja su elektros energijos kaina vartotojams. Atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinančios priemonės, kurios sudaro paramos schemą, yra finansuojamos VIAP fondo lėšomis. Remiantis Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašu¹⁸ ir Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašu¹⁹, VIAP fondo lėšos surenkamos iš visų elektros energijos vartotojų šiems mokant už suvartotą elektros energiją. AEI panaudojimo plėtros finansavimas elektros energijos vartotojų lėšomis yra vienas iš bendrųjų fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo sistemos požymių²⁰. Taigi nuo AEI plėtros skatinimo finansinio intensyvumo tiesiogiai priklauso vartotojams tenkanti elektros energijos kaina. Aplinkybė, kad VIAP sąnaudos daro įtaką elektros energijos kainai vartotojams, pripažinta ir teismų praktikoje²¹.

2. Pirmasis probleminis aspektas – teisinio reguliavimo raidos atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo srityje atitiktis *lex retro non agit* principui

Konstitucinio Teismo doktrinoje laikomasi pozicijos, kad dėl ūkinės veiklos įvairiapusiškumo ir dinamiskumo konkrečių teisinių santykių reguliavimas negali būti visą laiką vienodas ir, remiantis Konstitucija, Seimas, kaip įstatymų leidžiamosios valdžios institucija, ir Vyriausybė, kaip vykdomosios valdžios institucija, turi labai plačią diskreciją formuoti ir vykdyti valstybės ekonominę politiką (kiekvienas pagal savo kompetenciją) ir teisės aktais atitinkamai reguliuoti ūkinę veiklą²². Valstybės teisė reguliuoti ūkinę veiklą sudaro konstitucines prielaidas leisti įstatymus, kuriais reaguojama į tautos

Europe. Position paper on support schemes for renewable energy sources [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.caneurope.org/docman/position-papers-and-research/renewable-energy-1/2218-support-schemes-for-renewable-energy-sources-sep-2013/file>>.

¹⁶ PREST, J. The Future of Feed-in Tariffs: Capacity Caps. Scheme Closures and Looming Grid Parity. *Renewable Energy Law and Policy Review*, 2012, t. 3, p. 25–41.

¹⁷ European Commission. *Communication from the Commission: Delivering the internal electricity market and making the most of public intervention, C(2013) 7243 final, Brussels.* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/com20137243-final.pdf>>.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimas nr. 916 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 88-4609.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. rugsėjo 19 d. nutarimas nr. 1157 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 113-5704.

²⁰ FOUQUET, D.; HELLNERM, C.; HOOS, E.; JOHANSSO, T. B. EU ENERGY LAW. *The European Renewable Energy Yearbook*, 2010, t. 3, p. 90.

²¹ Lietuvos apeliacinis teismas. 2011 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-430/2011.

²² Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2006 m. gegužės 31 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1170 „Dėl cukraus rinkos reguliavimo priemonių“ 2.3, 2.4 punktų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimo Nr. 879 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. 284 „Dėl baltojo cukraus gamybos kvotos nustatymo“ pakeitimo“ 2 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos cukraus įstatymo 4 straipsnio 1 daliai (2000 m. gegužės 18 d. redakcijai), 2 daliai (1999 m. liepos 8 d. redakcijai)“.

ūkio būklę, ekonominio ir socialinio gyvenimo įvairovę bei pokyčius²³. Su atsinaujinančia energetika susijusių visuomeninių santykių dinamika, nulemta kintamos valstybės ekonominės būklės ir atsinaujinančios energetikos technologijų tobulėjimo, bei atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo paskirtis tenkinti viešąjį interesą ir užtikrinti energijos vartotojų interesus yra pagrindinės priežastys, lemiančios atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo raidą.

Atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo raida susiduria su kintamo teisinio reguliavimo atitikties *lex retro non agit* principui problematika. Atsinaujinančios energetikos skatinimo teisinio reguliavimo praktikoje teisinio reguliavimo keitimo atitikties *lex retro non agit* principui klausimas keliamas tais atvejais, kai pačiame teisės akte nenumatytas jo grįžtamasis taikymas, jis nėra susijęs su administracine, baudžiamąja atsakomybe, o yra skirtas kintamiems atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo visuomeniniams santykiams reguliuoti ir faktiškai veikiantis ūkio subjektų ūkinės veiklos sąlygas bei įgytas teises ir pareigas. Pavyzdžiui, svarstant Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymą²⁴, numatantį investuotojams naujas prievoles, susijusias su pareiga mokėti kompensacijas, skirtas panaikinti vėjo elektrinių daromą neigiamą poveikį krašto apsaugos įrenginių darbui, Lietuvos Respublikos Seimo Kanceliarijos Teisės departamentas 2014-02-24 išvadoje nr. XIIP-1510²⁵ konstatavo, kad įstatymo projektas nustato grįžtamąjį įstatymo galiojimą, nes įsiterpia į teisinius santykius, kurie jau yra susiklostę, t. y. nustato tam tikras prievoles asmenims, kurie jau turi leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus iš atsinaujinančių energijos išteklių, ir dėl to svarstyta, ar teikiamas reguliavimas atitinka *lex retro non agit* principą. Atitinkamai *lex retro non agit* principo galimo pažeidimo klausimas keltas ūkio subjektų ir 2013 m. vasario 1 d. įsigaliojus AIEĮ pakeitimams, pagal kuriuos pasikeitė fiksuoto tarifo, už kurį iš elektros energijos gamintojų, eksploatuojančių iki 30 kW instaliuotos galios elektrines, dvylikos metų laikotarpiu superkama energija, nustatymo momentas²⁶. Įsigaliojus minėtiems AIEĮ pakeitimams, leidimo plėtoti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių pajėgumus elektrinėms, kurių instaliuota galia iki 30 kW, išdavimas nustojo būti ta faktine aplinkybe, kuri lemia atitinkamo fiksuoto elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių tarifo taikymą, o minėta aplinkybe tapo leidimo gaminti elektros energiją išdavimo momentas. Teisinio reguliavimo pasikeitimas lėmė, kad ūkio subjektams, gavusiems leidimus plėtoti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių pajėgumus ir investavusiems į iki 30 kW instaliuotos galios elektrinių statybą, tačiau dar negavusiems leidimo gaminti elektros energiją, po kurio gavimo pradeda faktinė elektros energijos gamyba, tapo taikytinas nebe su leidimu plėtoti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių pajėgumus įgytas fiksuotas elektros energijos supirkimo tarifas, o leidimo gaminti elektros energijos gamybos pajėgumus gavimo momentu egzistuojantis elektros energijos supirkimo tarifas.

²³ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. kovo 2 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos atominės elektrinės įstatymo 10 straipsnio 1 dalies (2008 m. vasario 1 d. redakcija) nuostatų ir 11 straipsnio (2008 m. vasario 1 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

²⁴ Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nr. XI-1375 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymas. TAR, 2014, nr. 2014-05001.

²⁵ Lietuvos Respublikos Seimo Kanceliarijos Teisės departamentas. Išvada dėl atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nr. XI-1375 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto nr. XIIP-1510.

²⁶ Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, Fotoelektros technologijų ir verslo asociacija, Nacionalinė pasyvaus namo asociacija, Lietuvos biudujų asociacija, Atsinaujinančių išteklių energijos gamintojų asociacija, Saulės elektrinių savininkų asociacija, Lietuvos hidroenergetikų asociacija, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija. *Pasiūlymai dėl atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įgyvendinimo įstatymo projektų* [interaktyvus. Žiūrėta 2015-02-14]. Prieiga per internetą: <http://ateitiesenergija.lt/uploads/userfiles/bylos_suintimui/Document.pdf>.

Autoriaus nuomone, analizuojant *lex retro non agit* principo turinį ir taikymą, visų pirma tikslinga išskirti retrospektyvaus ir retroaktyvaus teisinio reguliavimo sąvokas, kurios užsienio teisės doktrinoje yra išskiriamos kaip savarankiškos.

Teisės doktrinoje pažymima, kad retrospektyviu teisiniu reguliavimu laikomas toks teisinis reguliavimas, kuris ateičiai nustato (pakeičia) teises ir pareigas, susijusias su praeityje prasidėjusiais teisiniais santykiais ar veiksmais²⁷. Retrospektyvaus teisinio reguliavimo veikimas skirtas ateičiai²⁸. Taigi retrospektyviu teisiniu reguliavimu gali būti pakeičiamos jau įgytos teisės ir teisėti interesai prasidėjusiuose, tačiau nebaigtuose teisiniuose santykiuose. Atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo srityje retrospektyvaus teisinio reguliavimo pavyzdžiai – ūkio subjekto įgyto paramos dydžio keitimas eksploatuojamoms elektrinėms būsimų elektros energijos pardavimo sandorių atžvilgiu, naujų ateičiai taikomų mokesčių ar kitų suvaržymų, susijusių su atsinaujinančios energijos gamyba, eksploatuojamų elektrinių atžvilgiu nustatymas²⁹.

O doktrinoje pripažįstama, kad retroaktyviu teisiniu reguliavimu laikomas toks teisinis reguliavimas, kuris į praeitį nustato (pakeičia) teises ir pareigas iki jo įsigaliojimo pasibaigusiu teisiniu santykiu ar veiksmu atžvilgiu³⁰. Taigi retroaktyviu teisiniu reguliavimu yra pakeičiami jau pasibaigusiu teisiniu santykiu ar veiksmu teisiniai padariniai. Atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo srityje retroaktyvaus teisinio reguliavimo pavyzdys – pakeitus paramos dydį įpareigojimas grąžinti iki minėto pakeitimo jau suteiktą gamintojui paramą už parduotą elektros energiją.

Taigi, analizuojant teisinio reguliavimo raidą, retroaktyvus ir retrospektyvaus teisinio reguliavimo sąvokų išskyrimas bei savarankiškas taikymas leidžia išskirti dvi grupes skirtingą veikimą turinčių teisės normų: (i) teisės normas, kurių veikimas susijęs su praeityje prasidėjusiais teisiniais santykiais, kurios reguliuoja asmenų įgytas teises ir pareigas į ateitį (t. y. retrospektyvaus pobūdžio teisės normos); (ii) teisės normas, kurių veikimas susijęs su praeityje pasibaigusiais teisiniais santykiais, kurios reguliuoja asmenų teises ir pareigas į praeitį (t. y. retroaktyvaus pobūdžio teisės normos).

Lietuvos teismų praktikoje sąvokos „retroaktyvus“ ir „retrospektyvus“ vartojamos nenuosekliai, tam tikrais atvejais kaip sinonimai. Konstitucinio Teismo doktrinoje analizuojant *lex retro non agit* principo taikymą vartojama sąvoka „retroaktyvus“³¹. Minėta sąvoka plačiai vartojama ir kitų teismų analizuojant įstatymo grįžtamojo negaliojimo principą³². Vis dėlto būtent nagrinėjant atsinaujinančios

²⁷ FOUQUET, D.; NYSTEN, J. V. *Policy Briefing: Retroactive and retrospective changes and moratoria to RES support* [interaktyvus]. Becker Buttner Held, March 2015 [žiūrėta 2016 m. sausio 4 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.KEEPONTRACK.eu/contents/publicationsbiannualnationalpolicyupdatesversions/policy-briefing6-retroactive-and-retrospective-changes-and-moratoria-to-res-support.pdf>>; SAMPFORD, C. *Retroactivity and the Rule of Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006.

²⁸ CRABBE, V. *Understanding statutes*. London: Cavendish Publishing Limited, 1994.

²⁹ FOUQUET, D.; NYSTEN, J. V. *Policy Briefing: Retroactive and retrospective changes* <...>.

³⁰ TROY, D. E. Toward a definition and critique of retroactivity. *Alabama law review*, 1999, vol. 51, p. 1329–1353; CRABBE, V. *Legislative drafting*. London: Cavendish Publishing Limited, 1993; TROY, D. E. *Retroactive legislation*. Washington: the AEI Press, 1998; CHATURVEDI, K. N. *Legislative Retroactivity and Rule of Law*. Oxford: Oxford University Press, 2013; USMAN J. O. Constitutional Constraints on Retroactive Civil Legislation: The Hollow Promises of the Federal Constitution and Unrealized Potential of State Constitutions. *Nevada Law Journal*, 2013, vol. 14, p. 63–100.

³¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1994 m. balandžio 21 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos santuokos ir šeimos kodekso 6 straipsnio antrosios dalies, 11 straipsnio ir 12 straipsnio antrosios dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. rugsėjo 18 d. sprendimas „Dėl atsisakymo nagrinėti prašymą“.

³² Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-220-552/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. vasario 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-295-146/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. spalio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-556-2178-13; Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2012 m. sausio 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. 1k-906-629/2012; Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2012 m. spalio 1 d. sprendimas

energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo kaitą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje kaip sąvokos retroaktyvus sinonimą plačiai vartoja ir sąvoką „retrospektyvus“ vertindamas teisinio reguliavimo atitiktį *lex retro non agit* principui³³.

Pagal nuoseklią Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktriną teisinio reguliavimo srityje galioja bendra taisyklė, kad įstatymas neturi grįžtamosios galios (*lex retro non agit*), išskyrus atvejus, kai apie įstatymo grįžtamąjį galiojimą yra nurodyta pačiame įstatyme ir jei toks teisės aktas nepablogina teisės subjektų teisinės padėties arba kai priimami įstatymai, panaikinantys veikos baudžiamumą ar administracinę atsakomybę arba švelninantys bausmę ar administracinę nuobaudą³⁴. Vadovaujantis konstitucine doktrina, remiantis *lex retro non agit* principu nei įstatymais, nei įstatymų papildomais aktais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų įsiterpta į jau susiformavusius ir užbaigtus teisinius santykius³⁵. Pavyzdžiui, 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimu „Dėl pensijų fonduose kaupiamų pensijų įmokų dydžio sumažinimo“ Konstitucinis Teismas konstatavo, kad *lex retro non agit* principas nepažeistas ginčijamu reguliavimu, nes, nustatydamas sumažintą kaupiamųjų pensijų įmokų dydį, įstatymų leidėjas koregavo (sumažino) tik būsimų kaupiamųjų pensijų įmokų dydį, bet nesumažino jau apskaičiuotų ir sumokėtų (pervestų) kaupiamųjų pensijų įmokų. Vadinasi, ginčijamu teisiniu reguliavimu nebuvo įsiterpta į jau pasibaigusius teisinius santykius³⁶. Reikia pasakyti, kad analogiškos pozicijos Konstitucinis Teismas yra laikęsis ir kitose nagrinėtose bylose³⁷. Taigi, remiantis

administracinėje byloje Nr. I-2962-643/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyrius. 2013 m. liepos 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-424/2013; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyrius. 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2011.

³³ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-764-525/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. liepos 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1301-525/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. gegužės 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1081-525/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-697-525/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. sausio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-525/2015; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13.

³⁴ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1994 m. balandžio 21 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos santuokos ir šeimos kodekso 6 straipsnio antrosios dalies, 11 straipsnio ir 12 straipsnio antrosios dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1998 m. kovo 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 18 d. nutarimo Nr. 777 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. vasario 3 d. nutarimo Nr. 77 „Dėl kainodaros reguliavimo“ dalinio pakeitimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, susijusių su šiluminės energijos, elektros energijos bei gamtinių dujų kainų nustatymu, dalinio pakeitimo bei pripažinimo netekusiais galios“ atitikimo Lietuvos Respublikos įstatymui „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2013 m. vasario 15 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2009 metų rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos 2009 metų privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymų, su jais susijusių kai kurių įstatymų ir kitų teisės aktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

³⁵ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2007 m. lapkričio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 14, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 12 straipsnio 2 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2011 m. spalio 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 72 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2014 m. birželio 18 d. sprendimas „Dėl pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymo ištirti, ar Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostata ir šio įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Pažymėtina, kad su minėta pozicija susiduriama ir užsienio šalių doktrinoje. Plačiau: KAPLOW, L. *An Economic Analysis of Legal Transitions*. Harvard: Harvard Law Review, 1986.

³⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo. 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

³⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2007 m. lapkričio 29 d. nutarimas <...>.

Konstitucinio Teismo doktrina, darytina išvada, kad *lex retro non agit* principo pažeidimu atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo srityje būtų laikomas retroaktyvaus pobūdžio teisinio reguliavimo priėmimas, kurio būtų įsiterpiama į jau pasibaigusius teisinius santykius.

Kyla klausimas, kuriais atvejais teisinio reguliavimo pasikeitimas būtų laikomas įsiterpusiu į jau pasibaigusius teisinius santykius, t. y. nuo kurio momento teisiniai santykiai laikytini pasibaigę? Atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo srityje vienas iš paramos schemos bruožų – teisinių santykių, susijusių su paramos teikimu, tęstinumas. Elektros energija už fiksuotą elektros energijos supirkimo tarifą yra superkama vadovaujantis elektros energijos supirkimo sutartimis. Paramos dydis tiesiogiai priklauso nuo gamintojo pagaminsimos ir pateiksimos elektros energijos į elektros tinklą dydžio. Taigi skatinimo laikotarpiu energijos gamintojo gaunama parama pagrįsta sudarytais ir sudarysimais sandoriais dėl energijos supirkimo bei pagal juos pateiktam į tinklą elektros energijos kiekiui. Būtent atsižvelgus į tęstinį šių santykių pobūdį, paremtą parduota ir parduosima elektros energija remiantis sandoriais, teisiniai santykiai, susiję su suteiksima parama už parduosimą elektros energiją, nėra laikytini pasibaigusiais³⁸. O pasibaigusiais teisiniais santykiais laikytini santykiai, susiję su jau faktiškai suteikta parama už pagamintą ir į tinklus pateiktą elektros energiją.

Taip pat, remiantis konstitucine doktrina, *lex retro non agit* principą gali pažeisti ne tik retroaktyvus, bet ir retrospektyvus teisinis reguliavimas. Retrospektyvus teisinis reguliavimas laikytinas pažeidžiančiu *lex retro non agit* principą tuo atveju, jeigu juo yra paneigiamos ar iš esmės sumažinamos ūkio subjektų įgytos konkrečios teisės ir teisėti interesai tęstiniuose nebaigtuose teisiniuose santykiuose³⁹. Taigi, vertinant teisinio reguliavimo kaitos atitiktį *lex retro non agit* principui, analizuotina, ar ūkio subjektas buvo įgijęs konkrečias teisės saugomas teises bei teisėtus interesus ir ar jos buvo iš esmės paneigtos ar sumažintos pakeistu teisiniu reguliavimu.

Atsinaujinančios energetikos plėtrą skatinant fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifu, nuo fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo nustatymo ūkio subjektui momento šis ūkio subjektas įgyja teisę pagamintą elektros energiją parduoti už jam nustatytą fiksuotą, nekintamą elektros energijos supirkimo tarifą skatinimo laikotarpiu. Ši ūkio subjekto teisė atspindi jau minėtą Lietuvoje nustatytos paramos schemos vieną iš pagrindinių principų – fiksuotą ir ilgalaikį skatinimą. Lietuvos teismų praktikoje analizuojant ūkio subjekto teisę į fiksuotą elektros energijos supirkimo tarifą pripažįstama, kad minėta teisė laikoma įgyta nuo leidimo, kuriuo nustatytas fiksuotas elektros energijos supirkimo tarifas, gavimo momento⁴⁰. Vis dėlto, kaip jau pažymėta, teisė į fiksuotą ir nekintamą elektros energijos supirkimo tarifą skatinimo laikotarpiu nėra absoliuti ir jos pakeitimas laikytinas suderinamu su *lex retro non agit* principu, jeigu minėta teisė teisinio reguliavimo pakeitimu nėra iš esmės paneigiama ar sumažinama. Įgytos teisės esmė nėra laikoma paneigta, jei jos egzistavimas net ir po atliktų jos turinį lemiančių pakeitimų išlieka prasmingas, ir teisės turėtojas pakankamai reikšminga ir adekvačia apimtimi gali įgyvendinti atitinkama subjektine teise garantuotus interesus. Teismų praktikoje, nagrinėjant ūkio subjektų teisę į fiksuotą elektros energijos pakeitimą, pripažįstama, kad ūkio subjekto teisė į fiksuotą elektros energijos supirkimo tarifą būtų laikoma paneigta, jeigu ūkio subjektui pakeitus fiksuotą

³⁸ FOUQUET, D.; NYSTEN, J. V. *Policy Briefing* <...>.

³⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. rugsėjo 2 d. nutarimas „Dėl invalidumo (netekto darbinumo) pensijos“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2003 m. liepos 4 d. nutarimas „Dėl pareigūnų ir karių valstybinių pensijų“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimas „Dėl Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo, Valstybinių pensijų įstatymo“.

⁴⁰ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2016 m. balandžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2982-525/2016; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. vasario 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-104-822/2015.

supirkimo tarifą ūkinės veiklos objekto tolesnis eksploatavimas nebektų ekonominės prasmės, lemtų ūkinės veiklos nutraukimą, visiškai paneigtų pajamų gavimą iš valstybės skatinamos veiklos⁴¹.

Taigi *lex retro non agit* principą pažeistų toks atsinaujinančios energetikos skatinimo fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo keitimas, kuris būtų retroaktyvus, t. y. taikomas jau pasibaigusiems teisiniams santykiams, arba retrospektyvus, tuo atveju, jeigu teisinio reguliavimo kaita, nors ir taikytina ateičiai, būtų paneigta esama ir būsima atsinaujinančios energetikos objekto tolesnio eksploatavimo ekonominė prasmė ar sukeltas ūkinės veiklos nutraukimas.

3. Antrasis probleminis aspektas – teisinio reguliavimo raidos atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo teisinio reguliavimo srityje atitiktis teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams

Reikia priminti, kad Lietuvoje nustatyta atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo paramos schema yra pagrįsta fiksuoto ir ilgalaikio skatinimo principu. Įstatymų užtikrintas ilgalaikis ir nekintamas atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimas neišvengiamai investuotojams sukelia lūkesčių dėl jų investicijų į atsinaujinančią energetiką saugumo ir atsiperkamumo. Taigi atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo raida neišvengiamai susiduria su reguliavimo kaitos atitiktis teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams problematika.

Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ETT) nuoseklia praktika, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai yra pripažįstami Europos Sąjungos teisės sistemos dalimi, todėl jų turi paisyti ne tik ES institucijos, bet ir valstybės narės, naudodamosi ES direktyvų suteiktais įgaliojimais⁴². Teisinio saugumo principą, kurį papildo teisėtų lūkesčių apsaugos principas, sudaro du elementai: (i) imperatyvas, kad teisės normos būtų aiškios ir tikslios; (ii) imperatyvas, kad teisės subjektai numatytų šių teisės normų taikymą.

Vadovaujantis ETT praktika, teisės normų aiškumui ir tikslumui reikia, kad valstybės narės užtikrintų, jog priimamos teisės normos būtų nedviprasmės, leistų atitinkamiems asmenims aiškiai ir tiksliai žinoti savo teises ir pareigas, o nacionaliniams teismams užtikrinti jų laikymąsi⁴³.

Analizuojant ūkio subjektų galimybes numatyti teisinio reguliavimo pasikeitimą, yra svarbu įvertinti teisinio reguliavimo veikimą laiko atžvilgiu (t. y. teisinį reguliavimą keičiančios teisės normos taikomos tik ateičiai ar ir praeičiai), teisės aktų nuostatas dėl konkretaus teisinio reguliavimo galiojimo trukmės (t. y. ar teisinio reguliavimo pasikeitimas buvo numatytas teisės akto), nustatytas priemonės ūkio subjektams prisitaikyti prie naujų teisės normų, pereinamojo laikotarpio nuostatas⁴⁴. Pažymėtinas ETT 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas byloje Nr. C-201/08 *Plantanol GmbH & Co. KG prieš Hauptzollamt Darmstadt*, kuriame nagrinėtas teisinio reguliavimo pakeitimas atsinaujinančių energijos išteklių plėtros skatinimo srityje sutrumpinus nacionaliniuose teisės aktuose nustatytą skatinimo laikotarpį. Minėtoje byloje ETT konstatavo, kad teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai iš esmės nedraudžia, kad valstybė narė panaikintų tokiam produktui, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, taikytą atleidimą nuo mokesčio nesulaukusi jo galiojimo termino.

⁴¹ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13.

⁴² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2005 m. balandžio 26 d. sprendimas byloje Nr. C-376/02 *Stiching „Goed Wonen“ prieš Staatssecretaris van Financiën*.

⁴³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. liepos 9 d. sprendimas byloje Nr. C-183/14 *Rudu Floein Salomie, Nicolae Vasile Oltean prieš Directia Generala a Finantelor Publice Cluj*.

⁴⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas byloje Nr. C-201/08 *Plantanol GmbH & Co. KG prieš Hauptzollamt Darmstadt*.

Taigi, valstybei narei keičiant atsinaujinančios energetikos skatinimo teisinį reguliavimą, pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad teisės normų pakeitimai būtų aiškūs, nedviprasmiški, sudarytų galimybių ūkio subjektams prisitaikyti prie pakitusio teisinio reguliavimo.

Analizuojant teisinio reguliavimo kaitos atitiktį teisėtų lūkesčio apsaugos principui yra vertinama, ar iki teisinio reguliavimo pasikeitimo buvęs teisinis reguliavimas ūkio subjektams sukėlė pagrįstų lūkesčių ir, jei atsakymas į šį klausimą teigiamas, būtų vertinamas šių lūkesčių teisėtumas⁴⁵. ETT laikosi nuoseklios pozicijos, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sritis negali būti tiek išplėsta, kad iš esmės neleistų taikyti naujos normos būsimiems situacijos, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, padariniams⁴⁶. Teisinio reguliavimo ir jo kaitos atitiktis teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principams vertinama pagal konkrečią situaciją.

Ūkio subjekto lūkesčiai nėra laikomi pagrįstais, jei protingas ir apdairus ūkio subjektas galėjo numatyti teisinio reguliavimo pasikeitimą, kuris paveiktų jo interesus⁴⁷. ETT praktikoje, vertinant ūkio subjektų galėjimą numatyti teisinio reguliavimo pasikeitimą, atsižvelgiama į konkretaus ūkio sektoriaus specifiką, šio ūkio sektoriaus teisinio reguliavimo pastovumą, ūkio subjektų informuotumą apie būsimą teisinio reguliavimo kaitą⁴⁸. Kiekvienu atveju ūkio subjektų turėtų lūkesčių teisėtumas vertinamas individualiai, pagal konkrečią situaciją.

Atsinaujinančios energetikos technologijų tobulėjimas, jų efektyvumo didėjimas ir su tuo susijęs investavimo išlaidų mažėjimas, su atsinaujinančios energetikos plėtra susijusių visuomeninių santykių kaita, valstybėje esančios energijai gaminti naudojamo kuro struktūros bei gamybos pajėgumų kaita lemia valstybės poreikį nuolat tobulinti atsinaujinančios energetikos plėtos skatinimo teisinį reguliavimą, o tai sukelia teisinio reguliavimo nepastovumą. Pavyzdžiui, 2011 metais priėmus AIEĮ 2011–2015 metais įstatymas keistas jau 13 kartų. Minėtus pakeitimus apėmė esminės atsinaujinančios energetikos plėtos skatinimą nustatančio teisinio reguliavimo reformos – fiksuoto supirkimo tarifo taikymo principų pakeitimai, naujų reikalavimų plėtojamiems ir numatytiems plėtoti atsinaujinančios energetikos projektams, turintiems poveikį krašto apsaugos įrenginių darbui, nustatymas ir kitų ūkinės veiklos sąlygų keitimas. Taigi Lietuvoje atsinaujinančios energetikos reguliavimas nėra pastovus.

Taip pat ETT nuosekliai pabrėžia, kad ūkio subjektai negali pagrįstai tikėtis išlaikyti esamos padėties, kuri gali pasikeisti nacionalinėms institucijoms įgyvendinant savo diskreciją⁴⁹. Atsinaujinančios energetikos teisinio reguliavimo srityje 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB⁵⁰ (toliau – Direktyva Nr. 2009/28/EB), valstybėms narėms suteikia plačią diskreciją atsinaujinančios energetikos plėtos skatinimo srityje. Direktyvoje

⁴⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. liepos 9 d. sprendimas byloje Nr. C-144/14 *Cabinet Medical Veterinar Dr. Tomoiagă Andrei prieš Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj Napoca prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Maramureș*.

⁴⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. rugsėjo 3 d. sprendimas byloje Nr. C-89/14 A2A *SpA prieš Agenzia delle Entrate*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. kovo 26 d. sprendimas byloje Nr. C-596/13P *Europos Komisija, Moravia Gas Storage a.s., Čekijos Respublika*.

⁴⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. liepos 15 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-37/02 ir C-38/02 *Di Lenardo Adriano Srl (C-37/02), Dilexport Srl (C-38/02) ir Ministero del Commercio con l'Estero*.

⁴⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. rugsėjo 7 d. sprendimas byloje Nr. C-310/04 *Ispanijos Karalystė prieš Europos Sąjungos Tarybą*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. liepos 15 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-37/02 ir C-38/02 *Di Lenardo Adriano Srl (C-37/02), Dilexport Srl (C-38/02) ir Ministero del Commercio con l'Estero*.

⁴⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas byloje Nr. C-201/08 *Plantanol GmbH & Co. KG prieš Hauptzollamt Darmstadt*.

⁵⁰ Europos Komisija. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB. OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

Nr. 2009/28/EB *expressis verbis* nustatyta, kad nacionalinės paramos schemos tinkamai veiktų, itin svarbu, jog valstybės narės galėtų kontroliuoti nacionalinių paramos schemų poveikį ir sąnaudas, atsižvelgdamos į savo skirtingą potencialą.

Valstybės teisė reaguoti į besikeičiančias rinkos sąlygas ir viešąjį interesą atsinaujinančios energetikos srityje pripažinta ir Tarptautinio investicinių ginčų arbitražo nagrinėtoje byloje *Charanne B.V. & Construction Investments S.A.R.L prieš Ispanijos Karalystę*. 2016 m. sausio 21 d. sprendimu Tarptautinis investicinių ginčų arbitražas pripažino ne tik valstybės teisę reaguoti į besikeičiančias rinkos sąlygas bei viešąjį interesą atsinaujinančios energetikos srityje, bet ir nurodė, jog investicijų apsaugos standartas nereiškia, kad esamas teisinis reguliavimas investicijų atlikimo metu bus ateityje nekintamas. Atitinkamai investuotojai negali turėti teisėtų lūkesčių, kad esamas reguliavimas bus nekintamas ir ateityje nesikeis, siekiant reaguoti į rinkos sąlygas ir viešąjį interesą, nebent investuotojui būtų skirtas specifinis valstybės įsipareigojimas nekeisti teisinio reguliavimo sąlygų jo atžvilgiu⁵¹. Minėtame investiciniame ginče arbitražo teismas pripažino, kad, atsižvelgus į bylos aplinkybes, privačių investuotojų teisėti lūkesčiai, Ispanijos Karalystei pakeitus atsinaujinančios energijos supirkimo rėmimo tvarką, nebuvo pažeisti.

Reikia pasakyti, kad įstatymų leidėjo plati diskrecija keisti atsinaujinančios energetikos reguliavimą pripažįstama ir Lietuvos teismų praktikoje, kurioje laikomasi nuoseklios pozicijos, kad atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimas yra specifinė valstybės sritis, nes skatinimo priemonės yra finansuojamos paskirstant viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšas. Būtent atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo pobūdis suponuoja ūkio subjektų prisiimamą veiklos riziką dėl teisinio reguliavimo kaitos bei plačią įstatymų leidėjo diskreciją reguliuoti atsinaujinančią energetiką atsižvelgiant į visuomeninių santykių, viešųjų interesų pokyčius⁵². Vis dėlto, net ir pripažįstant ūkio subjektų veiklos riziką, susijusią su atsinaujinančios energetikos plėtros reguliavimu, bei plačią valstybės diskreciją jį keisti, įgydami fiksuotą elektros energijos supirkimo tarifą, ūkio subjektai įgyja teisėtą lūkestį, kad jų pagaminta elektros energija bus supirkta už jiems nustatytą minėtą tarifą. Atsižvelgus į tai, teismų praktikoje pabrėžiama, kad ūkio subjektų teisėti lūkesčiai, susiję su atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimu, negali būti iš esmės paneigti teisinio reguliavimo pakeitimu. Lietuvos teismų praktikoje suformuoti kriterijai, į kuriuos atsižvelgiama vertinant, ar atsinaujinančios energetikos srityje priimti teisinio reguliavimo pakeitimai nepaneigia ūkio subjektų teisės esmės. Minėtus kriterijus sudaro tokios aplinkybės, kaip ūkio subjekto veiksmai po teisinio reguliavimo kaitos, t. y. jis toliau atlieka investicijas ir įgyvendina atsinaujinančios energetikos projektą ar ne, bei ekonominio pobūdžio aplinkybės, t. y. ar iš atliktų investicijų gauta nauda gaminant elektros energiją yra nenuostolinga, nešanti ūkio subjektui tolesnes pajamas.

Atskirai reikia pažymėti, kad, vertinant teisinio reguliavimo kaitos atitiktį teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams, yra analizuojamas ir kompensacinis mechanizmas, kuriuo kompensuojami asmenų praradimai, susiję su teisinio reguliavimo kaita. Lietuvos Respublikoje minėtas kompensacinis mechanizmas buvo nustatytas 2013 m. sausio 17 d. AIEĮ pakeitimais asmenų, įgyvendinusių saulės elektrinių projektus, atžvilgiu numatant, kad iki 2013 m. vasario 1 d., t. y. iki teisinio reguliavimo pakeitimo ir paties kompensacinio mechanizmo priėmimo momento, realiai patyrę išlaidas ūkio subjektai turi teisę pretenduoti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytas kompensacijas. Vis dėlto minėtas kompensacinis mechanizmas numatė tik dalies, Vyriausybės aiškiai *numerous clausus*

⁵¹ Tarptautinis investicinių ginčų arbitražas. 2016 m. sausio 21 d. sprendimas byloje Nr. 062/2012 *Charanne B.V. & Construction Investments S.A.R.L prieš Ispanijos Karalystę*.

⁵² Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2834/2013.

sąrašu apibrėžtu, realiai patirtų išlaidų atlyginimą⁵³, todėl visa apimtimi ūkio subjektams praradimai, susiję su teisinio reguliavimo kaita, nebuvo kompensuoti, o tai buvo viena iš priežasčių, lėmusių teisminių ginčų dėl kompensacinio mechanizmo taikymo, gausą. Be kompensuotinių išlaidų sąrašo principo, kita priežastis, lėmusi ginčų dėl kompensacinio mechanizmo taikymo gausą, buvo kompensacijų taikymo laiko atžvilgiu problema, nes teisės aktai numatė, jog atlyginamos tik tos ūkio subjektų išlaidos, kurios realiai patirtos iki pačios teisinio reguliavimo kaitos ir kompensacinio mechanizmo sukūrimo momento. Taigi minėti apribojimai, t. y. kompensuotinių išlaidų sąrašas ir jų patyrimo momento ribojimas, iš esmės apribojo ūkio subjektų galimybes pretenduoti į realią išlaidų, susijusių su teisinio reguliavimo kaita, kompensaciją.

4. Trečiasis probleminis aspektas – viešųjų interesų konkurencija skatinant atsinaujinančios energetikos plėtrą

Viešasis interesas gali būti suvokiamas ne tik teisiniu, bet ir socialiniu bei politiniu požiūriu aspektais⁵⁴. Lietuvos Respublikos teisės aktuose neapibrėžiama viešojo intereso sąvokos. Atsižvelgus į viešojo intereso neapibrėžtumą, šio darbo analizės tikslais viešasis interesas analizuojamas teisinio požiūrio naudoms visuomenei aspektu⁵⁵. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktrinoje pabrėžiama, kad viešojo intereso, kaip valstybės pripažinto ir ginamo visuomeninio intereso, įgyvendinimas yra viena svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų⁵⁶.

Vartotojų interesų apsauga yra konstitucinis principas. Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad valstybė gina vartotojo interesus. Pagal Konstitucinio Teismo doktriną, iš Konstitucijos, *inter alia*, jos 46 straipsnio 5 dalies kylantis veiksmingos vartotojų teisių, interesų apsaugos užtikrinimo imperatyvas suponuoja ir tai, kad įstatymų leidėjas turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam vartotojui gauti elektros energiją nediskriminacinėmis sąlygomis, visiems vartotojams elektros energija būtų tiekiamą saugiai ir patikimai⁵⁷. Nuo elektros energijos kainos tiesiogiai priklauso energijos prieinamumas ir pakankamumas vartotojams. Elektros energijos prieinamumas ir pakankamumas yra ne tik fizinių asmenų, bet ir viso valstybės ūkio egzistavimo, konkurencingumo ir plėtros būtina sąlyga. Atsižvelgus į tai darytina išvada, kad ekonomiškai pagrįsta vartotojams elektros energijos kaina yra viešasis interesas.

Konstitucinio Teismo doktrinoje konstatuota, kad energetikos srityje vykdoma ūkinė veikla, *inter alia*, visų vartotojų aprūpinimas energijos ištekliais, yra specifinė ūkinė veikla, jai būdinga, be kita ko, tai, kad ją vykdant tiesiogiai daroma įtaka visam šalies ūkiui. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad energetikos sistemos saugumas ir patikimumas yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis intere-

⁵³ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2016 m. kovo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-589-525/2016.

⁵⁴ KRIVKA, E. Public Interest in the Matters of the Restitution of Property Rights in the Lithuanian Case Law. *Journal on legal and economic issues of Central Europe*, 2013, vol. 4, p. 96.

⁵⁵ Apie viešojo intereso sampratą aspektus žr. plačiau: GUMBIS, J. Changes in social phenomena and their conceptualisation: international and national contexts. *Socialiniai mokslai*, 2006, nr. 1(51).

⁵⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2008 m. birželio 30 d. nutarimas dėl Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo <...>.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. kovo 2 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos atominės elektrinės įstatymo <...>“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. rugpjūčio 28 d. sprendimas „Dėl pareiškėjo Vilniaus apygardos teismo prašymo ištirti teisės aktų nuostatų, kuriomis reglamentuojamas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimas ir lėšų administravimas, atitiktų Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams grąžinimo“.

sas, kuriuo pateisinamas tam tikras diferencijuotas ūkinės veiklos teisinis reguliavimas šioje srityje⁵⁸. Kaip pažymėta, EEI elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių energijos išteklių laiko viešuosius interesus atitinkančia paslauga. Pagrindinės to priežastys – atsinaujinančių išteklių energetikos plėtra: (i) skatina energetinį saugumą, energetikos sistemos darbo saugumą ir patikimumą, nes AEI plėtra didina vietinės energijos generaciją ir atitinkamai mažina energijos importo poreikį. Energetinis saugumas lemia energijos prieinamumą ir pakankamumą; (ii) mažina neigiamą poveikį aplinkai, nes AEI plėtra mažina iškastinio kuro naudojimo poreikį ir su iškastinio kuro naudojimu susijusių teršalų susidarymą ir skatina racionalų gamtos išteklių naudojimą. Aplinkos taršos mažinimas kelia tiesioginę naudą visuomenei, nes asmens teisė į švarią aplinką yra pripažįstama konstitucine teise; (iii) skatina energijos išteklių diversifikaciją, kuri didina energijos prieinamumą ir pakankamumą. Vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principas *expressis verbis* nustatytas AIEĮ 1 straipsnio 2 dalyje. Taigi atsinaujinančios energetikos plėtra, kaip ir ekonomiškai pagrįsta elektros energijos kaina, yra vienas iš viešųjų interesų.

Kadangi atsinaujinančios energetikos plėtra skatinama iš VIAP fondo lėšų, kurios surenkamos iš elektros energijos vartotojų kaip elektros energijos galutinės kainos vartotojams dalis, todėl kuo intensyvesnis yra atsinaujinančios energetikos plėtros ekonominis skatinimas (t. y. didesnis fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo ir elektros energijos rinkos kainos skirtumas bei skatinimo apimtis), tuo didesnė yra galutinė elektros energijos kaina vartotojams. Taigi atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo srityje konkuruoja du viešieji interesai – elektros energijos ekonomiškai pagrįsta kaina vartotojui ir kuo intensyvesnė atsinaujinančios energetikos plėtra.

Sprendžiant minėtų viešųjų interesų konkuravimo klausimą yra svarbi konstitucinių vertybių derinimo doktrina. Pagal šią doktriną, Konstitucijoje saugomų vertybių sandūroje turi būti rasta sprendimų, užtikrinančių, kad nė viena iš tokių vertybių nebus paneigta ar nepagrįstai apribota⁵⁹. Siekiant nepagrįstai neapriboti ar paneigti nė vieno iš šių minėtų viešųjų interesų, sprendžiant viešųjų interesų sandūros klausimus turėtų būti vadovaujama proporcingumo principu, atsižvelgiant į šiuos aptartų viešųjų interesų tikslus ir pagrindinius požymius:

Pirma, atsinaujinančios energetikos plėtra privalo būti darni. AIEĮ atsinaujinančios energetikos plėtros darnumas įtvirtintas kaip vienas iš pagrindinių įstatymo tikslų. Siekiant užtikrinti atsinaujinančios energetikos plėtros darnumą, AIEĮ įtvirtinti atskirų sričių (t. y. vėjo, saulės, biokuro ir hidroenerģijos) atsinaujinančių išteklių energijos panaudojimo plėtros iki 2020 metų tikslai. Pagal AIEĮ 13 straipsnio 5 dalį atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimas (*inter alia*, taikant fiksuotą elektros energijos supirkimo tarifą) taikomas tol, kol yra nepasiekti tam tikrų atsinaujinančių išteklių energijos sričių plėtros iki 2020 metų tikslai. Atitinkamai, prieš nustatant tam tikrų atsinaujinančių išteklių energijos sričių naujus plėtros tikslus, kurių siekti būtų skatinama taikant fiksuotą energijos supirkimo tarifą, pirmiausia privalo būti atliktas tolesnės atsinaujinančios energetikos plėtros poveikio vartotojų mokamai elektros energijos kainai vertinimas.

Antra, fiksuoti elektros energijos supirkimo tarifai turi užtikrinti elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybos nenuostolingumą, ekonominę prasmę. Pagal AIEĮ nustatant fiksuoto elektros energijos supirkimo tarifo didžiausią galimą dydį, *inter alia*, yra vertinamos investicijos į

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. balandžio 3 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo (2012 m. birželio 12 d. redakcija) kai kurių nuostatų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1999 m. spalio 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos telekomunikacijų įstatymo 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalių bei 16 straipsnio 7, 8 ir 9 dalių atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“; Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2002 m. spalio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 8 straipsnio ir 14 straipsnio 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

elektrinės įrengimą bei jų pasiskirstymas per skatinimo laikotarpį, eksploataavimo išlaidos, kapitalo sąnaudos ir pajamos iš elektros energijos jos gamybos skatinimo laikotarpiu.

Trečia, fiksuoti elektros energijos supirkimo tarifai neturi neprognozuotai ir smarkiai didinti elektros energijos kainos vartotojams. EEĮ 4 straipsnyje įtvirtintas ekonomiškai pagrįstos kainos principas, pagal kurį elektros energijos kaina turi būti tokia, kad energija būtų prieinama ir pakankama vartotojams. Ekonomiškai pagrįstos kainos principas įtvirtintas ir EEĮ 74 straipsnio 5 dalyje, ten numatoma, kad, tvirtinant viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašą ir nustatant įpareigojimus teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, turi būti vadovaujama ekonominio pagrįstumo, mažiausių sąnaudų ir poveikio elektros energijos kainai galutiniams vartotojams kriterijais. Reikia pasakyti, kad ir teismų praktikoje bei teisėkūroje smarkus elektros energijos kainos didėjimas pripažįstama viena iš aplinkybių riboti atsinaujinančios energetikos skatinimą⁶⁰.

Apibendrinant reikia pasakyti, kad, sprendžiant elektros energijos ekonomiškai pagrįsta kaina vartotojui ir kuo intensyvesnės atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo viešųjų interesų tarpusavio konkurencijos klausimus, turi būti vadovaujama interesų derinimo principu, kurį taikant turi būtų užtikrintas atsinaujinančios energetikos plėtros darnumas, elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybos nenuostolingumas ir ekonominės prasmės investuotojams išlaikymas, nuosaiki atsinaujinančios energetikos plėtros įtaka elektros energijos kainai.

Išvados

1. Teisinio reguliavimo kaita atsinaujinančios energetikos srityje laikytina suderinama su *lex retro non agit* principu, jeigu ji nėra taikoma jau pasibaigusiems teisiniams santykiams (pavyzdžiui, jau suteiktai skatinimo paramai), ir ja tęstiniuose teisiniuose santykiuose nėra paneigiama asmenų jau įgytų teisių esmė (teisinio reguliavimo kaita nėra paneigta esama ir būsima atsinaujinančios energetikos objekto tolesnio eksploataavimo ekonominė prasmė ar sukeltas ūkinės veiklos nutraukimas).
2. Atsižvelgus į atsinaujinančios energetikos plėtros tikslus ir viešuosius interesus, teismų praktikoje pripažįstama plati įstatymų leidėjo diskrecija keisti teisinį atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo reguliavimą. Vis dėlto pagal teisėtų lūkesčių apsaugos principą reikalaujama, kad teisinio reguliavimo kaita nepažeistų ūkio subjektų įgytų teisių esmės ir jų nepaneigtų, tai vertintina individualiai kiekvienu atveju atsižvelgiant į ekonominį teisinio reguliavimo kaitos poveikį asmenų tolesnei veiklai ir iš jos gaunamai ekonominei naudai.
3. Atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo srityje tarpusavyje konkuruoja elektros energijos ekonomiškai pagrįsta kaina vartotojui ir kuo intensyvesnės atsinaujinančios energetikos plėtros skatinimo viešieji interesai. Šių interesų konkurencija spręstina remiantis interesų derinimo principu užtikrinant atsinaujinančios energetikos plėtros darnumą, ekonominį pagrįstumą ūkio subjektams vystyti atsinaujinančią energetiką ir nuosaikų atsinaujinančios energetikos plėtros poveikį galutinei elektros energijos kainai.

⁶⁰ Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2014 m. lapkričio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2140-437/2014; Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13; Žiūrėti plačiau 2013 m. sausio 15 d. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto aiškinamąjį raštą Nr. XIIP-204.

LITERATŪRA

Norminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2011, nr. 62-2936.
3. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2013, nr. 12-560.
4. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įgyvendinimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2013, nr. 12-561.
5. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymas. *TAR*, 2014, nr. 2014-05001.
6. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 66-1984.
7. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, nr. 56-2224.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimas nr. 916 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 88-4609.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. rugsėjo 19 d. nutarimas nr. 1157 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 113-5704.
10. Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 61-3050.
11. Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimas nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 80-4149.

Specialioji literatūra

12. RAGAGZITZ, M.; WINKLER, J.; KLESSMANN, C.; GEPHART, M.; RESCH, G. Recent developments of feed-in systems in the EU – A research paper for the International Feed-In Cooperation [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. birželio 3 d.]. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/justinas/Downloads/101105_feed-in_evaluation_update-January-2012_draft_final_ISI%20(1).pdf>.
13. Climate Action Network (CAN) Europe. Position paper on support schemes for renewable energy sources, [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 4 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.caneurope.org/docman/position-papers-and-research/renewable-energy-1/2218-support-schemes-for-renewable-energy-sources-sep-2013/file>.
14. PREST, J. The Future of Feed-in Tariffs: Capacity Caps, Scheme Closures and Looming Grid Parity. *Renewable Energy Law and Policy Review*, 2012, t. 3, p. 25–41.
15. European Commission. *Communication from the Commission: Delivering the internal electricity market and making the most of public intervention, C(2013) 7243 final, Brussels*. [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 4 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/com20137243-final.pdf>.
16. FOUQUET, D.; HELLMERM, C.; HOOS, E.; JOHANSSO, T.B. EU ENERGY LAW. *The European Renewable Energy Yearbook*, 2010, t. 3.
17. Lietuvos Respublikos Seimo Kanceliarijos Teisės departamentas. *Išvada dėl atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1510*.
18. MILČIUVIENĖ, S.; UŽKURYS, D. Saulės energetikos plėtra: teisėti lūkesčiai ir viešasis interesas. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, 2014, t. 11, p. 116–130.
19. TIKNIŪTĖ, A.; MILČIUVIENĖ, S. Legal Regulation of Renewable Energy Market. *Jurisprudencija*, 2012, 19(4), p. 1495–1513.
20. SVETLAITĖ, L.; STASIUKYNAS, A. Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo elektros energetikoje skatinimo priemonių modeliavimas. *Viešoji politika ir administravimas*, 2014, t. 13, Nr. 2, p. 258–274.
21. MATULIONYTĖ-JARAŠIŪNĖ, E. Atsinaujinančių energijos išteklių vystymas energetikos saugumo kontekste. *Darnaus vystymosi strategija ir praktika*, 2013, 1(6), p. 76–92.
22. MATULIONYTĖ-JARAŠIŪNĖ, E. Atsinaujinančių energijos išteklių vystymas energetikos saugumo kontekste. *Darnaus vystymosi strategija ir praktika*, 2012, t. 1, nr. 6, p. 123–132.

23. Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, Fotoelektros technologijų ir verslo asociacija, Nacionalinė pasyvaus namo asociacija, Lietuvos biudujų asociacija, Atsinaujinančių išteklių energijos gamintojų asociacija, Saulės elektrinių savininkų asociacija, Lietuvos hidroenergetikų asociacija, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija. *Pasiūlymai dėl atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įgyvendinimo įstatymo projektų* [interaktyvus. Žiūrėta 2015-02-14]. Prieiga per internetą: <http://ateitiesenergija.lt/uploads/userfiles/bylos_siuntimui/Document.pdf>.

24. FOUQUET, D.; NYSTEN, J.V. *Policy Briefing: Retroactive and retrospective changes and moratoria to RES support* [interaktyvus]. Becker Buttner Held, March 2015 [žiūrėta 2016 m. sausio 4 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.keepontrack.eu/contents/publicationsbiannualnationalpolicyupdatesversions/policy-briefing6-retroactive-and-retrospective-changes-and-moratoria-to-res-support.pdf>>.

25. SAMPFORD, C. *Retroactivity and the Rule of Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006.

26. CRABBE, V. *Understanding Statutes*. London: Cavendish Publishing Limited, 1994.

27. TROY, D.E. Toward a definition and critique of retroactivity. *Alabama law review*, 1999, vol. 51, p. 1329–1353.

28. CRABBE, V. *Legislative drafting*. London: Cavendish Publishing Limited, 1993.

29. TROY, D. E. *Retroactive legislation*. Washington: the AEI Press, 1998.

30. CHATURVEDI, K. N. *Legislative Retrospectivity and Rule of Law*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

31. USMAN J. O. Constitutional Constraints on Retroactive Civil Legislation: The Hollow Promises of the Federal Constitution and Unrealized Potential of State Constitutions. *Nevada Law Journal*, 2013, vol. 14, p. 63–100.

32. KAPLOW, L. *An Economic Analysis of Legal Transitions*. Harvard: Harvard Law Review, 1986.

33. KRIVKA, E. Public Interest in the Matters of the Restitution of Property Rights in the Lithuanian Case Law. *Journal on Legal and Economic Issues of Central Europe*, 2013, vol. 4, p. 96.

34. GUMBIS, J. Changes in Social Phenomena and their Conceptualisation: International and National Contexts, *Socialiniai mokslai*, 2006, Nr. 1(51).

35. 2013 m. sausio 15 d. atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto aiškinamasis raštas Nr. XIIP-204.

36. European Commission. *Commission Staff Working Document: European Commission Guidance for the Design of Renewables support Schemes, SWD(2013)439 final, 05/11/2013, Brussels*. [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 4 d.]. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/com_2013_public_intervention_swd04_en.pdf>.

37. Europos Komisija. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

Praktinė medžiaga

38. Tarptautinis investicinių ginčų arbitražas. 2016 m. sausio 21 d. sprendimas byloje Nr. 062/2012 *Charanne B.V. & Construction Investments S.A.R.L prieš Ispanijos Karalystę*.

39. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. rugsėjo 3 d. sprendimas byloje Nr. C-89/14 *A2A SpA prieš Agenzia delle Entrate*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. kovo 26 d. sprendimas byloje Nr. C-596/13P *Europos Komisija, Moravia Gas Storage a.s., Čekijos Respublika*.

40. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. liepos 9 d. sprendimas byloje Nr. C-183/14 *Rudu Floein Salomie, Nicolae Vasile Oltean prieš Directia Generala a Finanțelor Publice Cluj*.

41. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. liepos 9 d. sprendimas byloje Nr. C-144/14 *Cabinet Medical Veterinar Dr. Tomoiagă Andrei prieš Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj Napoca prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Maramureș*.

42. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas byloje Nr. C-201/08 *Plantanol GmbH & Co. KG prieš Hauptzollamt Darmstadt*.

43. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. rugsėjo 7 d. sprendimas byloje Nr. C-310/04 *Ispanijos Karalystė prieš Europos Sąjungos Tarybą*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. liepos 15 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-37/02 ir C-38/02 *Di Lenardo Adriano Srl (C-37/02), Dillexport Srl (C-38/02) ir Ministero del Commercio con l'Estero*.

44. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2005 m. balandžio 26 d. sprendimas byloje Nr. C-376/02 *Stiching „Goed Wonen“ prieš Staatssecretaris van Financiën*.

45. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. liepos 15 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-37/02 ir C-38/02 *Di Lenardo Adriano Srl (C-37/02), Dillexport Srl (C-38/02) ir Ministero del Commercio con l'Estero*.

46. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. rugsėjo 18 d. sprendimas dėl atsakymo nagrinėti prašymą.

47. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. rugpjūčio 28 d. sprendimas dėl pareiškėjo Vilniaus apygardos teismo prašymo ištirti teisės aktų nuostatų, kuriomis reglamentuojamas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimas ir lėšų administravimas, atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams grąžinimo.

48. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2015 m. balandžio 3 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo (2012 m. birželio 12 d. redakcija) kai kurių nuostatų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

49. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo. 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

50. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2014 m. birželio 18 d. sprendimas „Dėl pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymo ištirti, ar Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostata ir šio įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

51. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2013 m. vasario 15 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2009 metų rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos 2009 metų privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymų, su jais susijusių kai kurių įstatymų ir kitų teisės aktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

52. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2011 m. spalio 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 72 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

53. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. kovo 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo 51 straipsnio (2000 m. spalio 10 d. redakcija) 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

54. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2009 m. kovo 2 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos atominės elektrinės įstatymo 10 straipsnio 1 dalies (2008 m. vasario 1 d. redakcija) nuostatų ir 11 straipsnio (2008 m. vasario 1 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

55. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2008 m. birželio 30 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies (2003 m. gruodžio 18 d. redakcija) nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

56. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2007 m. lapkričio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 14, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 12 straipsnio 2 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

57. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2006 m. gegužės 31 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1170 „Dėl cukraus rinkos reguliavimo priemonių“ 2.3, 2.4 punktų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimo Nr. 879 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. 284 „Dėl baltjo cukraus gamybos kvotos nustatymo“ pakeitimo“ 2 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos cukraus įstatymo 4 straipsnio 1 daliai (2000 m. gegužės 18 d. redakcijai), 2 daliai (1999 m. liepos 8 d. redakcijai)“.

58. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

59. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2002 m. spalio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 8 straipsnio ir 14 straipsnio 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

60. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1999 m. spalio 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos telekomunikacijų įstatymo 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalių bei 16 straipsnio 7, 8 ir 9 dalių atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

61. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1998 m. kovo 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 18 d. nutarimo Nr. 777 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. vasario 3 d. nutarimo Nr. 77 „Dėl kainodaros reguliavimo“ dalinio pakeitimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, susijusių su šiluminės energijos, elektros energijos bei gamtinių dujų kainų nustatymu, dalinio pakeitimo bei pripažinimo netekusiais galios“ atitikimo Lietuvos Respublikos įstatymui „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“.

62. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 1994 m. balandžio 21 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos santuokos ir šeimos kodekso 6 straipsnio antrosios dalies, 11 straipsnio ir 12 straipsnio antrosios dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

63. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2016 m. kovo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-589-525/2016.

64. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. liepos 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1301-525/2015.

65. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. gegužės 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1081-525/2015.

66. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-764-525/2015.

67. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-697-525/2015.

68. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-220-552/2015.

69. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. vasario 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-295-146/2015.

70. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2015 m. sausio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-153-525/2015.

71. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2014 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸²²-632/2014.

72. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13.

73. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. 2013 m. spalio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-556-2178-13.

74. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyrius. 2013 m. liepos 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-424/2013.

75. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyrius. 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2011.

76. Lietuvos apeliacinis teismas. 2011 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-430/2011.

77. Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2014 m. lapkričio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2140-437/2014.

78. Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2014 m. sausio 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-124-244/2014.

79. Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2014 m. sausio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-641-121/2014.

80. Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2012 m. spalio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2962-643/2012.

81. Vilniaus apygardos administracinis teismas. 2012 m. sausio 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. Ik-906-629/2012.

THE PROBLEMATIC ASPECTS OF THE RENEWABLE ENERGY PROMOTION LEGAL REGULATION

Justinas Poderis

S u m m a r y

The key aim of the renewable energy promotion is to satisfy public interests. In accordance with the Lithuanian laws, renewable energy regulation is based on long-term, fixed promotion of the renewable energy development which directly correlates to electricity price. Due to the continues nature of the renewable energy promotion legal regulation, the changes of the *feed-in* tariffs applicable for the future purchase of the electricity shall be recognised as compatible with *lex retro non agit* principle. Economically reasonable electricity price for the consumers and intensive development of the renewable energy are the main public interests competing in the renewable energy promotion sector. Problems of intersection of these principles shall be solved in accordance with the coordination of the different interests' principle ensuring renewable energy promotion consistency, economic feasibility of the development of the renewable energy projects and a temperate influence of such development on electricity price.

Įteikta 2016 m. balandžio 10 d.

Priimta publikuoti 2016 m. spalio 27 d.